

DIE WERKLIKHEID VAN 'N STAATSTEOLOGIESE FAKULTEIT. GESPREKSINLEIDING VIR LIMPOPO RINGE FORUM 22.09.2010

Met die pas afgelope SDR vergadering is die SDR toegesprek deur die nuwe dekaan wat 'n Hervormde lidmaat is. Sy eerlike en oop verslag aan die SDR was verfrissend. Hy het gestel dat die fakulteit onder druk van die senaat gekom het om die fakulteit in lyn met die ander fakulteite te bring. Die senaat het gestel dat hulle weer die belang van die Universiteit in die teologiese fakulteit wil hervestig.

43% van die studente behoort nie meer aan een van die susterskerke nie. Hulle is ook besig om naas die bestaande teologiese verenigings hulle eie teologiese vereniging te stig. Die NG Kerk se studente vorm nog net 37% van die fakulteit maar die NG dosente vorm 64% van die dosente. 50% van die studente is swart en net 1 dosent is swart.

Onder druk van die senaat het die dosenteraad besluit om die fakulteit se hersamestelling te bestuur met 'n beleid van “versoening en diversiteit”.

Dit was vir my duidelik dat die senaat nou die teologiese fakulteit deel van die swartbemagtigingsdruk gemaak het. Dit is aan ons duidelik gestel dat die aantal swart dosente nie in verhouding is tot die aantal swart studente nie.

Myns insiens het die fakulteit hiermee in wese sy kerklike karakter verloor. Die aanstelling van dosente in die toekoms sal deel van die regeringshouding van swartbemagtiging wees, aan die een kant, en aan die ander kant, van die Universiteit se kant, sal suiwer volgens akademiese werksaamhede opgetree word, nie meer volgens kerklike belang nie. Die laatste punt is ook uitdruklik só aan ons gestel gewees

Ek het tydens die voordrag besef dat ons luister na die einde van die kerklike teologiese fakulteit. Die strategie van “versoening en diversiteit” is net 'n oorlewingsmeganisme vir die bestaande dosente en 'n onderhandelingsforum om dele van die bestaande kerklike karakter van die fakulteit vir so lank as moontlik uit te rek.

Die strategie van “versoening en diversiteit” is nie enige kerklike vergadering se besluit en dit is ook geen ooreenkoms met die universiteit nie. Dit is maar net 'n oorlewingsmeganisme van die dosenteraad. Maar die fakulteit as inrigting volgens die belydenis van die kerk of waarin die kerk se belang deurslaggewend is, is in wese beëindig.

Dit was vir my ook dadelik duidelik dat “versoening en diversiteit” nie meer 'n belydenisgrondslag is nie, maar 'n ideologiese grondslag. Binne hierdie oorgangsmentaliteit kan “versoening en diversiteit” enige iets beteken maar sal op niks anders kan eindig as 'n multigodsdienstige inrigting nie. Dit is uitdruklik gestel dat een van die studente is reeds 'n Moslem.

Binne 'n ideologie van “versoening en diversiteit” kan daar nie meer van 'n belydenisgrondslag van en vir die fakulteit sprake wees nie. Die druk is juis die

verskeidenheid van gelowe en die NG Kerk se geloofsminderheid. Wie en hoe daar moet besluit word dat daar in lesings met die geloofsbelydenis van die NG Kerk teenoor ander gelowe versoen moet word, is gewoon net 'n oorgangshouding waarmee tyd gekoop word. Dit kan nie die grondslag vorm van 'n teologiese inrigting volgens en vanuit die geloofsbelydenis van die NG Kerk nie.

Hierdie oorgangshouding is ook nie inhoudloos nie – die houding van “versoening en diversiteit” is reeds die aanvaarding van multi- en intergodsdienstigheid.

Dit is vir my persoonlik onaanvaarbaar dat die NG Kerk sy krag en reserwes moet ingooi in die opbou van 'n multigodsdienstige inrigting. Hierdie taal en visie van “versoening en diversiteit” is nie 'n belydenisgrondslag vir die fakulteit nie. Dit is die taal en visie van die ideologie van “nasiebou”. 'n Proses wat deur die Nasionaal Demokratiese Rewolusie uit geloop het.

Dit is nie die NG Kerk se roeping en taak om nuwe profete vir die nasie op te lei nie. Dit is die NG Kerk se taak om predikers van die Evangelie vir die NG kerk op te lei.

Ek het dadelik 'n voorstel opgestel dat die SDR 'n kommissie aanstel wat 'n verslag opstel vir die SDR waarin die voor- en nadele van 'n eie teologiese seminarium vir die NG Kerk aan die SDR voorgelê word vir oorweging. Ds. Bernard Rademeyer van Potgietersrus het die voorstel ondersteun en hierdie voorstel is eenparig aangeneem.

Ten spyte daarvan dat hierdie voorstel eenparig aangeneem was, is ek persoonlik uiters skepties oor die hantering van hierdie voorstel binne ons sinode.

Die voorstel is na ete aanvaar. Baie van stedelike verteenwoordigers van die SDR het weer die vergadering al verlaat. Die SDR se agenda word deur die DKB opgestel. Hulle het al vir meer as twee jaar sinodebesluite, en SDR besluite oor teologiese refleksie, geïgnoreer – myns insiens om kontroversie en spanning te vermy. Dit is heel waarskynlik dat hierdie besluit ook in die sentralisering van die sinode sal wegraak.

Daarmee saam is daar nog die wetenskapsideaal. 'n Teologiese inrigting wat nie aan die beleid en politiek van 'n staatsuniversiteit verbind is nie, word nog uit die vorige bedeling as teologies minderwaardig gesien.

In die Solidariteit beweging is daar reeds aanvoorwerk vir die stig van 'n Afrikaanse Universiteit. Vry van staatsideologie en staatsbefondsing. Maar die Afrikavisie wat in die NG Kerk sedert 1994 as “versoening” bedryf was, sal openlike ondersteuning op hierdie stadium vir 'n Afrikaanse Universiteit feitlik onmoontlik maak – uit die geleedere van die ouer geslag in elk geval.

Die menslike faktor van persoonlike belange sal waarskynlik eerder in die heersende kringe deurslag gee as wat enige kreatiewe onderneming vir die skep van 'n eie kerklike inrigting vir kerklike belang, los van die staat, op hierdie stadium sal deurslag gee.

Dit is nie soseer oor persoonlikhede nie, maar oor die mentaliteit van 'n geslag predikante wat vrede en versoening gepreek het terwyl hulle 'n rewolusie teen hulle eie gemeenskap help voed het. Hulle is nou ideologies ingekoop en kan nie meer omdraai nie. Dit is duidelik indien 'n mens die NG Kerk se oop debatte, fel kritiek en nuwe teologiese rigting uit die vorige staatsbestel vergelyk met die amper totale stilswye teen die opbou van die Nasionaal Demokratiese Rewolusie. Daar is verskeie kerklike besluite oor hoe die NG Kerk moet saamwerk en meewerk aan sake soos regstellende aksie, maar daar is nou geen debat oor die verworping van hierdie regeringsaksies en die NG Kerk se aanvanklike betrokkenheid hierby nie.

Die mentaliteit van predikante waarin hulle geglo het dat hulle deur “versoening” van die inrigtings, posisies en voordele sal kan behou wat die NG Kerk as staatskerk in die Nasionalisme van die Afrikaanse gemeenskap gehad het, het homself in die laaste paar jaar en veral die laaste paar maande as 'n illusie bewys.

Die Afrikaanse gemeenskap is uit sy grondbesit, sy taal, universiteite, sy skole, sy werksgeleenthede en sy instellings uit verdring met 'n kerklik geregverdigde houding van “versoening en nasionale diversiteit”. Terwyl die Nasionaal Demokratiese rewolusie nou hierdie gemeenskap uit alle instellings en geleenthede verdring kom die fakulteit met 'n beleid van “versoening en diversiteit” as oplossing om die kerk te verbind aan 'n multigodsdienstige staatsfakulteit?!

Daarom is ek oortuig dat die deurslag vir 'n kerklike instelling in kerklike belang, los van die owerheid met sy multigodsdienstige ideologie vir staatsinstellings, nie uit die geleedere van die dosente of kerklik sinodale kommissies sal kom nie.

Hierdie inisiatief en druk moet uit gemeentes en lidmate kom: 'n staatsvrye kerklike teologiese opleidingsinrigting vir sy eie predikante in sy eie belydenis. En as dit dan moet – in verbinding met 'n nuwe Afrikaanse Universiteit.

Dit is hoe ons as NG Kerk die Universiteit van Stellenbosch begin het. Ons kan dit weer doen. Ons is in 'n totaal meer gunstiger en beter posisie om dit vandag te doen met die oorweldigende getal doktorsgrade wat in ons predikantkorps opgesluit lê.

Dit is my persoonlike oortuiging dat die hele verleentheid van verklarings en uitsprake oor die opstanding van die Here uit die dood, uit fakulteitsgeleedere, juis in hierdie krag gedoen is: dat hulle posisie as dosente reeds beveilig is deur die staatskarakter van hulle aanstelling teenoor die NG Kerk.

Hierdie was myns insiens nie die laaste insident nie, maar die eerste in die begin van 'n godsdienstige vrysinnige houding uit 'n staatsinrigting waarin die kerklike belydenis nie meer die inhoud van die teologie rigting gee nie.

Nederland het dieselfde pad geloop met die verstaatliking van kerklike instellings en die oprigting van die Vrye Universiteit in Amsterdam in 1878 as reaksie teen hierdie oornames van die kerk deur die gees van die staat.

Die verstaatliking van die teologie gaan nie soseer oor die oopstel van die fakulteit vir ander gelowige nie – dit gaan oor die oopstel van die belydenisse van die kerk. Dit gaan oor die oopstel van die geloofsbelydenis in Jesus Christus as Here om “versoening en divers” te wees.

Dit is presies wat met die verbintenis van predikante in Nederland gebeur het na die verstaatliking van die opleiding van predikante: hulle moes nie meer die belydenisse se inhoud onderskryf nie, hulle moes maar net in die gees van die belydenisse optree: die gees van modernisme.

Watter heil kan daar vir die kerk wees in 'n multigodsdienstige fakulteit waarin daar in 'n gees van “versoening en diversiteit” geen aanstoot aan ander bygelowe en afgodsdienste gegee mag word nie – terwyl dieselfde dosente studente moet oplei om die Evangelie te verkondig as die enigste en enige waarheid oor God?

Watter heil kan daar wees vir die kerk deur 'n nuwe geslag predikante op te lei wat staatsprofete moet wees van 'n nuwe intergodsdienstige verdraagsaamheid van alles en almal terwyl die land verval in die onreg en ongeregtheid van godloosheid?

As ons as gemeentes en kerkrade ons self nie openlik aan die oprigting van 'n staatsvrye teologiese opleiding van ons predikante gaan verbind nie, sal ons die pad enduit loop waarop ons al reeds is – dat alle Christelike waardes en geloof uit die teologie van inrigtings – wat ons ondersteun en ons eie predikante oplei – aan die nuwe waardes van 'n multigodsdienstige staat gelyk gestel sal word.

Ons ervaar hierdie druk reeds in sake soos homoseksualiteit, saambly, poligamie, ewolusie, menseregte en grondbesit.

Dit sal vir die NG Kerk goed wees indien die LRF die krag en oortuiging kan hê om die eerste kerklike tree en eerste openbare druk van ringe, gemeentes en kerkrade se kant af te kan gee vir die oprigting van 'n staatsvrye en kerklik eie teologiese opleiding van sy predikante.

Dit is my oortuiging dat hierdie leiding nie uit sinodale vergaderinge sal kom nie – veral nie meer uit die Noordelike sinode met sy gesentraliseerde mag binne in die DKB nie.

Ek aanvaar dat wat ek hier aan u voorhou ontstellend is op verskeie vlakke. Ek bied hierdie voordrag ook as my eie oortuiging vanuit my eie waarneming aan – wat ek aanvaar selektief en beperk is, maar beslis nie ongegrond nie.

U sal self moet oorweeg en ondersoek – of ons nog iets soos 'n fakulteit op belydenisgrondslag oor het, waar ons deur die universiteitsraad voor die feit gestel word dat hulle hul belang in hierdie fakulteit wil herstel, en ons enigste reaksie dié van “versoening en diversiteit” is.

Ek is seker daar is in hierdie houding geen ander pad – as 'n multigodsdienstige inrigting oor nie. Daarom is 'n seminarium nou 'n werklikheid wat ons moet ondersoek en as alternatief kan stel teenoor die verstedeliking van die kerk se geloofsopleiding.

Ds. PJ Kriel NG Gemeente Levubu.

Voordrag voor die Limpopo Ringe Forum 22.09.2010